

Nr 213.

Av herr **Bogren**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 78, med förslag till lag om skyddskoppympning.

Mycket har talats och skrivits för och emot vaccinationstvänget i vårt land. Sedan smittkopporna praktiskt taget ej längre äro en bofast sjukdom i landet, utan under de senaste decennierna blott uppträtt lokalt och i enstaka fall, som orsakats av smitta från utlandet, anses tvångsvaccinering ej vara av behovet påkallad och i varje fall en alldeles för betungande och i den enskilde medborgarens personliga frihet för hårt ingripande tvångsåtgärd. Upprepade gånger ha framställningar om avskaffandet eller lättnader i detta tvång gjorts inom riksdagen, vilken år 1908 fann dessa framställningar ha så goda skäl för sig, att riksdagen då avlät till konungen följande skrivelse i ämnet:

»Inom riksdagen hava framställningar gjorts i syfte att åtgärder måtte vidtagas för vaccinationstvängets avskaffande eller begränsning och i samband därmed sådana bestämmelser meddelas, som kunde anses nödiga för allmän säkerhet beträffande ovaccinerade, när epidemi på någon ort hotade; och har därjämte i en annan, i anledning härav i riksdagen väckt motion, framställts förslag om åstadkommande av en *allsidig* utredning rörande behovet av ändringar i nu gällande föreskrifter rörande skyddskoppympningen i riket. Det synes riksdagen otvivelaktigt, att brister äro förenade med den nu gällande lagstiftningen angående vaccinationsväsendet. Att dessa hos oss äro mera framträdande än hos grannfolken, torde bero på, att föreskrifterna i detta ämne äro föråldrade.

De förslag, som för omkring ett tiotal år sedan gjordes att åstadkomma reformering och förbättring av vaccinationsväsendet, ledde icke till något resultat, varför vårt vaccinationsväsende alltjämt befinner sig i nämnda outvecklade skick som förut.

Beträffande omfattningen av en omarbetning av gällande bestämmelser härutinnan, har riksdagen visserligen beaktat, att bland läkarna i vårt land och i utlandet enstaka röster höjts för vaccinationstvängets

upphävande. Emellertid är hela vaccinationsfrågan av så allvarlig och invecklad natur, att en noggrann utredning i varje fall bör föregå, innan några förändringar vidtagas i nu gällande bestämmelser härutinnan, varvid man givetvis först bör söka efter orsakerna till de fel, som hittills vidlått skyddskoppypningen. Om uteslutande animal lymfa komme till användning, och därhän torde vi snart komma i vårt land, så skulle säkerligen många av de anmärkningar, som framställts mot vaccinationen, förlora sin udd; och detta torde väl ännu mera bliva fallet, därest fordringarna höjdes i avseende på vaccinatörernas utbildning och kompetens. Då således en allsidig utredning av detta ämne, enligt riksdagens mening, bör komma till stånd, bör givetvis även frågan om vaccinationstvängets upphävande eller begränsning komma under behandling.

På grund av vad sålunda anförts, får riksdagen anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes föranstalta om åstadkommandet av en allsidig utredning rörande behovet av ändringar i nu gällande föreskrifter rörande skyddskoppypningen i riket samt därefter till riksdagen inkomma med de förslag, vartill utredningen må kunna föranleda.»

Som svar på denna skrivelse har Kungl. Maj:t framlagt propositionen nr 78 till denna riksdag. Huru motsvarar dess innehåll, vad riksdagen i sin skrivelse 1908 fordrade?

En allsidig utredning.

Allra först fordrar riksdagen en allsidig utredning av detta ämne. Som svar på detta krav har Kungl. Maj:t lämnat medicinalstyrelsen uppdraget att med av densamma tillkallade sakkunniga företaga denna utredning, och medicinalstyrelsen har på det sättet fullgjort detta sitt uppdrag, att den till arbetet med utredningen endast tillkallat personer, som äro varma anhängare av vaccinationstvänget. Icke en enda person bland de tusentals motståndarna därtill har kallats att i utredningsarbetet delta, oaktat det varit medicinalstyrelsen väl bekant, att ett stort antal av landets läkare har en från styrelsens uppfattning avvikande mening, väl grundad på rik erfarenhet om tvångsvaccinationens gagn och behövlighet. Således fyller föreliggande proposition i ingen mån riksdagens krav på en allsidig utredning.

Utredningens omfattning.

Som framgår av skrivelsen i fråga förutsätter riksdagen, att den äskade utredningen skulle omfatta dessa tre huvudfrågor: vaccinations-

tvångets *avskaffande begränsning* eller *reformering*. Tager man sikte på motionerna inom riksdagen från 1859—60, 1862—63 och ända fram till 1908, så finner man klart, att huvudfrågan i riksdagens skrivelse 1908 är denna: kan och bör tvångsvaccineringen i vårt land avskaffas? Vid genomläsandet av de sakkunnigas, det är här medicinalstyrelsens utredning, synes denna fråga icke ett ögonblick varit föremål för någon som helst utredning eller diskussion. Den senare kunde ju inte komma i fråga, där alla närvarande voro tvångsvaccinationens på förhand givna anhängare. Endast i förbigående gives ett och annat naket avvisande av kravet på avskaffandet av detta tvång.

Likaså är det med den andra frågan, vari riksdagen fordrade utredning rörande begränsning av vaccinationstvånget. Ej heller här förekommer tillstymmelsen till någon allvarlig utredning, om man undantager, att sakkunniga anse, att barn ej borde underkastas detta tvång förrän senast under 6:e levnadsåret. I övrigt ingen lindring. Det synes vara dessa sakkunniga obekant, att vi nu äga flera andra kraftigt verkande medel att förekomma och begränsa en epidemi, än vad vi ägde på t. ex. 1850-talet. Man hade rätt att vänta, att den begärda utredningen tagit någon hänsyn till dessa medel, de rent hygieniska, isolering, desinfektion etc. Målet för utredningen synes varit att till varje pris blott hålla på tvångsympningen som det enda användbara skyddsmedlet i detta fall.

Åt sin tredje uppgift — reformering av skyddskoppymningen — synas de sakkunniga ha ägnat mera intresse och arbete, och kan man härom säga, vad en känd kritiker en gång yttrade om en lärobok i grekisk grammatik, »den innehåller mycket både gott och nytt, men det goda är ej nytt, och det nya är ej gott». Det goda här är, vad man redan sökt tillämpa under en följd av år, nämligen att vid ympning endast använda animal vaccin, då den ej medför så stora faror för spridning av smittosamma sjukdomar som den humaniserade. Dock medgiva de sakkunniga, att man ej kan alldeles frigöra sig från bruket av humaniserad vaccin, som dels användes vid inympning i kalvar, dels på människor vid för knapp tillgång på animal vaccin. Således — faran för smitta genom vaccin står delvis kvar. Men så komma sakkunniga med en del nyheter, som upptagits i den kungl. propositionen. Läkarna skola i större utsträckning än hittills tjänstgöra som vaccinatorer, varför dels staten och dels kommunerna skola bära kostnaderna. Att riksdagen utan vidare är oförhindrad besluta över ökade utgifter för staten, däremot kan ju ej befogad invändning göras. Dock borde som regel härvid uppställas: inga nya eller ökade statsutgifter, som ej äro högst nödiga

och nyttiga eller förestavas av rättvisa och billighet. Man kan tycka, att då klockare och barnmorskor hittills i allmänhet på ett förtjänstfullt sätt utövat ymparens kall, vilket även medicinalstyrelsen erkänner, så borde de med den bättre utbildning, dessa nu erhålla även i allmän hygien och hälsolära, också i fortsättningen utan våda kunna förrätta skyddskoppympningen ute i bygderna, varför läkarens tjänsteresor i och för det uppdraget ej torde behöva utökas till kostnad för staten. Men värre ter sig förslaget, att den vaccinationspliktiga frikännes för utgift till ymparen, som skall gottgöras av respektive kommun för varje ympad person. Detta kan bliva en rätt känbar utgift för kommunerna, som dessutom åläggas att hålla för ympmöte lämplig lokal med uppvärmning etc. Jag tror, att riksdagen bör väl tänka sig för, innan den beslutar att gå med på Kungl. Maj:ts förslag att pålägga landets kommuner dylika utgifter. Beslutar riksdagen att bibehålla och delvis skärpa vaccinationstvånget, torde det bli staten, som ensamt får ikläda sig de härmed följande kostnaderna och ej så lättvindigt, som här föreslås, handskas med kommunernas självbeskattningsrätt. Se förslagets § 12 mom. 2 tredje stycket samt § 13 mom. 2 och 3.

Utredningens resultat.

Resultatet av den sålunda av medicinalstyrelsen verkställda utredningen i föreliggande, för vårt folk så betydelsefulla fråga är alltså: 1) vaccinationstvånget bibehålles och skärpes utan tillstymmelse till lättnader; 2) statens utgifter för ändamålet ökas högst betydligt; 3) kommunerna påläggas utan deras hörande kännbara årliga utgifter för ändamålet och 4) en rad dels skärpta, dels nya ansvarsbestämmelser påföras den enskilde medborgaren, se §§ 20, 21 och 22. Därtill kommer, att förseelser mot den föreslagna lagen skola falla under allmänt åtal.

På grund av vad här anförts, och då föreliggande kungl. proposition nr 78 enligt mitt förmenande ej utgör ett nöjaktigt svar på riksdagens skrivelse 1908, får jag värdsamt föreslå,

att riksdagen ej må bifalla nämnda proposition i föreliggande skick, utan hos Kungl. Maj:t anhålla om förnyad utredning efter anvisningarna i 1908 års riksdagsskrivelse.

Stockholm den 20 april 1915.

Oscar Bogren.